

גיליון 89

יוני 2022 • סיוון ה'תשפ"ב

מוֹטִיב

על שם ליאורה דיין

ירחון בנושא שירה וספרות עברית

ר"ס אלה
רות ארטמן
ענתי בלוך
אורה ברקן
עדנה חלד
גלית פז
ראובן פרומר
ניר שטראוס
רוני שלם
יובל ששון

גיליון 89 מתחיל...

יום העצמאות שחל בחודש שעבר הזכיר לנו דווקא שעצמאות קיימת בכל יום.

בגיליון זה ביקשנו ללמוד על מושג העצמאות בכל רובד ומשמעות - להבין מהי עצמאות בעבורכם, איך היא מתבטאת, ומתי הופכים (או מרגישים שהופכים) לעצמאים.

תמצאו כאן שירים וסיפורים שעוסקים בחיים העצמאיים ומחירים, מתארים ימי עצמאות פרטיים, או משתפים בבחירות העצמאיות שיכולות להעניק משמעות אמיתית.

קריאה מהנה,

אלירן דיין, יאיר בן־חור, רובי גורדון, עמליה ויניק

ירחון "מוטיב" הוא כתב עת מקוון לעת עתה המתפרסם אחת לחודש.

כל גיליון יעסוק בנושא שהמערכת תבחר, ויפורסמו בו עשר יצירות.

העבודה בירחון מתבצעת בהתנדבות מלאה, אי לכך אין לצפות לתגמול כספי כלשהו על פרסום יצירת, לרבות לא לתמלוגים כלשהם; בשליחת יצירה לפרסום מאשר היוצר את אפשרות פרסומה בירחון, ולא יהיו ליוצר השגות או טענות באשר לפרסום או לאי־פרסום יצירתו בירחון.

ליאורה דיין ז"ל הייתה אוהבת אדם. אהבתה הגדולה ביותר הייתה למילה הכתובה ולקריאת ספרות ושירה, ואותם קראה עד סוף ימיה.

ירחון "מוטיב" נוסד לזכרה ונושא את שמה.

תום כותב מתוך כמיהה

שאמא תקרא

ולא תגיד מלה.

רק תסדף

את החיוף שלך.

אבל היא קוראת שם למעלה

גם את המחיקות

גם את המירכאות הגדולות

גם את המקף שמחליף בטחון עצמי שנגנש

ואת הנקדמים שאחריהן מגיע פרוט

של הפעם הנכבש.

מלים, מלים, מלים

והוא רוצה לשים נקדה.

קול גלגלי שתי המזוודות שהעובד גרר ניסר באוזניי. ראיתי על הדלת מסגרת קטנה ובה שמי המלא. כנראה הגענו.

העובד פתח את הדלת והכניס את המזוודות.

"בואי, תיכנסי גברת, למה עומדת?" ועזב.

אז נכנסתי.

הסתכלתי מסביב. הכול נראה בדיוק כמו שהסבירו לי בטלפון לפני שבועיים. מודרני, מרווח, מלא אור. את השאר לא זכרתי אז נחתי על הספה המודרנית.

על השולחן הקטן לידי היה קלסר שנראה רשמי ועליו מודפס 'מדריך לדייר'. פחדתי מאוד לפתוח אותו. מה זאת אומרת 'לדייר'? מה אני, דיירת? יש פה טעות כנראה. אני יודעת שמי שגר בבית הוא לא דייר.

הטלפון צלצל בקול רם והבהיל אותי. הרי לא אמרתי את המספר החדש לאיש. אבל הטלפון לא הפסיק לצלצל, והרמתי את השפופרת.

"אנחנו רוצים לברך אותך", אמר הקול, "על הצטרפותך לביתנו".

זה עבר כל גבול! מה פתאום? אני אצטרף לבית של אנשים אחרים?

השם שלי כתוב במסגרת הקטנה.

כנראה אני צריכה לקום ולברר מה קורה פה!

אבל לא קמתי.

החלטתי לדבר קצת עם עצמי, כמו שאני עושה לפעמים. פשוט מדברת אל עצמי, רק בתוך הראש. זה דווקא עזר.

נזכרתי שבאתי הנה מהבית שלנו, אבל אתה כבר לא היית. אני מתכוונת לא רק בבית לא היית. פשוט לא היית יותר. ניסו להציל אותך בבית החולים אבל כפעם הזאת זה כבר לא הצליח.

אז הינה, אני לא מבולבלת כמו שהם חושבים ומטפלים בי כל הזמן. עובדה שזכרתי הכול. אחרי זה

אישה אחת הייתה מגיעה כל יום ומטפלת בי. היא עשתה הכול, היא בישלה, היא הגישה, היא ניקתה, היא נהגה אותי, ואפילו פתחה את הדלת כשמישהו בא, כאילו אני לא יכולה לעשות את הדברים האלה.

ואז זה קרה. פתאום הבנתי שאני לא עצמאית. פשוט לקחו לי את העצמאות!

אבל יום אחד צלצלתי למקום הזה שבו גרים דיירים. אני זוכרת איך זה קרה. ראיתי צילום של בית ענקי עם הרבה מרפסות. זה היה בדף אחורי של עיתון שאתה היית קורא. אני לא הרשיתי למטפלת הזאת לזרוק את העתון כי אתה אהבת לקרוא גם עיתונים ישנים.

ראיתי מתחת לתמונה צילומים קטנים של אנשים יושבים יחד ושותים קפה, וכולם מחייכים. זה הפליא אותי קצת. אבל עובדה שזה היה בעיתון וכולם נראו מאושרים. הרבה פעמים הסתכלתי בצילום הזה. הייתי לוקחת את העיתון איתי מחדר לחדר. יום אחד צלצלתי למספר שהיה כתוב בעיתון ודיברתי הרבה זמן עם איש אחד. הוא היה נחמד. הוא הסביר לי הכול: שהאנשים שבאים לגור בבית הזה באמת מאושרים מאוד.

ואז שוב דיברתי עם עצמי בראש כמו שאני עושה לפעמים. ודיברתי גם איתך בראש. כי אתה כבר לא היית. ואתה אמרת לי מה לעשות. וראיתי מין אור גדול, רק כאילו כמובן, בראש.

אחרי זה אמרתי למטפלת הזאת ללכת. וצלצלתי לאן שאמרת לי לצלצל אם יקרה לך משהו. והוכל קרה כמו שאמרת. אמרתי לאיש בטלפון שאני רוצה להיות עצמאית. והם שמחו וסידרו לי להיות כאן.

אני והמשחקים שלי! כאילו אני מדברת בראש. ופתאום שמחתי שכולם חושבים שזה באמת. אבל זה מתאים לי, כי כולם מניחים שאני לא יודעת מה אני עושה ועוזבים אותי. חושבים שאני פסיכית.

קמתי מהספה. הכנתי לעצמי ארוחה קלה במטבח המודרני ויצאתי למרפסת. עדיין היה אור יום. יונה אפורה נחתה על המעקה. הסתכלנו זו אל זו.

אני עצמאית! אמרתי ליונה, והיא נדה בראשה.

כן, כן.

נועה ואנדריי יפרדו ב־23 באפריל 2023; יומיים לפני יום הזיכרון, קצת אחרי יום השואה. הוא יגיד שהוא כבר לא מרגיש כלום ושהוא באמת מצטער. נו טוב, יכול היה להיות גרוע יותר, היא תחשוב לעצמה, לפחות לא איאלץ להתמודד עם האבל כשהוא ימות. היא תארוז בדממה, תיתן לו חיבוק אחרון מאופק ותחזור עם המזוודות לבית אימה. לאוכל כבר לא יהיה טעם והגלידה האהובה עליה תעשה לה בחילה, אבל לפחות הנס יישאר סביר. את יום העצמאות ה־75 היא תבלה במסיבה עם חברות, תרקוד ותשתה ותצרח את מילות השירים. "מעולם לא אהבנו אותו", הן יגידו לה, והיא תצחק בלי לומר מילה.

בחודשיים שלאחר מכן היא תתחיל לתרגל יוגה ותחזור לצייר. בהמשך היא תפסיק לתרגל יוגה והמצפון שלה ינדנד לה בנושא. "את צריכה להתחיל לצאת לדייטים", תאמר לה אימה בשלב מסוים, "השעון הביולוגי מתקתק". אז היא תצא לדייטים, שניים לבחור בממוצע, חלק מהם יסתיימו בנשיקה וחלק מהנשיקות יהיו נעימות, אבל ברגע שהם יתחילו לדבר על פוליטיקה או על הקריירה שלהם בהייטק, היא תבין שאין לה מה לחפש אצלם. היא תמצא דירת סטודיו ותיכנס אליה בספטמבר; היא תתחיל תואר שני ותאמץ חתול; היא לא תצליח לבכות גם כשתרצה.

סבא שלה ימות בנובמבר, שבץ. זאת לא תהיה הפתעה לאיש, ובכל זאת כולם יכבו חוץ ממנה. וזה לא שהיא לא תצטער על מותו, משהו עלום פשוט ייבש את העיניים שלה עוד לפני שיספיקו להתלחח. הצירורים יהפכו לקודרים; בערב השנה החדשה לכל החברות שלה כבר יהיו תוכניות אחרות. בפברואר היא תחליט להקפיא את התואר ותתחיל להעביר ימים שלמים במיטה. החתול ישתטח עליה מדי יום, אפילו בימים שארגז החול שלו יתחיל להצחין, כמו שמיכת כובד פרוותית. חסכוניתיה יתחילו להתרוקן ואימא שלה תגיד לה שלימודי הביולוגיה היו טעות.

היא תדבר עם החתול שלה על אנדריי, על כך שראה אותה כמובנת מאליה, שהייתה צריכה לראות את זה מגיע ושהוא בטח מזיין תוך כדי שיחתם את החברה החדשה שלו. החתול יתלטף עליה ויגרוג, והיא תמשיך לדבר איתו כל לילה כי באמת תאמין שהוא מבין. במרץ תפרוץ מלחמה. היא תרד עם החתול למקלט כארבע פעמים ביום ותחבק אותו בחוזקה בהישמע הפיצוצים, שלא יפחד. באפריל היא תעשה את ליל הסדר אצל הדודה שהיא לא סובלת. קרובת משפחה רחוקה תגיד לה שהשמינה ושכדאי שתרגיע עם המתוק. היא תתפלל לאזעקה ברגעים מסוימים, אבל אז תיזכר שהחתול שלה לבד בבית. האזעקה תתפוס אותה רק בדרך חזרה. היא תשוב לבית הפוך ולשלולית שתן על הרצפה, אבל היא והחתול יסלחו זה לזה.

ביום העצמאות 2024 היא תרצה לבלות, אבל החברות שלה יענו להודעותיה בסירובים תמציתיים, אם בכלל. היא תיקח את החתול ותיסע לבית אימה שתסדר להם את המזון בסלון. האם תצפה בטקס המרכזי בטלוויזיה ותויל דמעה. נועה תנסה לישון ותמשיך לנסות גם כשהטקס יסתיים והמסיבות הרועשות יתחילו להישמע מן הדירות הסמוכות. היא תיטול קלונקס עם יין לבן ותצליח להירדם ממש דקות לפני האזעקה.

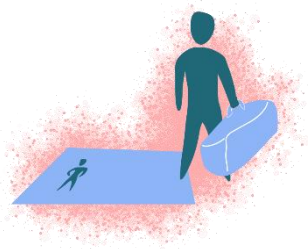

אימה תנסה להקים אותה. "עזבי אותי", היא תגיד לה, "מקסימום יפגע בי טייל". אימא שלה תישא אותה בכוח אל הממ"ד, היא תתקדם לשם ותחזור על עקבותיה כדי לקחת גם את החתול. כשהן ייכנסו אל החדר המוגן יישמעו פיצוצים קרובים מאוד והחלונות ירעדו, והיא תשכב על הרצפה ותדמיין על התקרה זיקוקין דינור. האנשים סביבה יתחילו לשים את מסיכות האב"כ. תהיה המולה אך היא תתאר בדעתה שאין סביבה איש, פרט לאנדריי עוטה המסכה שמושיט לה יד. היא תקבור את ראשה בעיקול צווארו ותגיד לו שהוא בן זונה. הוא יצחק דרך הפילטר. היא תתחיל לבכות החוצה את גוש המועקה שצברה בגרון, והם ינועו יחד בקצב הוולס לצלילי הפיצוצים: אחת שתיים שלוש, אחת שתיים שלוש.

זֶה אִתָּה,
נִכְנַס לְהִיָּק שֶׁל אָבִיא,
מִמְתִּין שְׂיִקַּח אוֹתָךְ
לְעִבּוּדָה אִתּוֹ.
זֶה אִתָּה,
גּוֹרֵר אֶת הַתִּיָּק שֶׁל אָבִיא,
מוֹכֵן לְצֵאת מִהַבֵּית
לְעִבּוּדָה אִתּוֹ.
זֶה אִתָּה,
מְרִים אֶת הַתִּיָּק
שְׁאֲרִזְתָּ,
הוֹלֵךְ מִפֶּה.

אחרי קרוב לשמונה שנים שנמנעה לצאת מהבית, באה הקורונה וכולם לא יצאו מהבית יחד איתה. זה היה מאוד מפתיע. פתאום כולם חויבו להישאר בביתם, לעבוד מהבית, להזמין משלוחים, לדבר עם אנשים אחרים באמצעים טכנולוגיים. הפעם הראשונה שאימא שלה לא מציקה לה על זה שהיא סגורה בכיתה. גם אימא לא יוצאת מהבית. זה דווקא היה לטובה. לראשונה זה שנים היא יכלה להיות שקטה, אימא לא תנחת עליה סתם ככה באמצע היום בניסיונות שכנוע חדשים לצאת מהבית.

היא לא תכננה להסתגר בבית לפני שמונה שנים. כלל לא. זה קרה במקרה. הבחור שיצאה עימו במשך קרוב לשנה הודיע לה שנמאס לו, שהוא לא רואה עתיד איתה, שהוא מרגיש שזה לא מתקדם לשום מקום ואמר לה ביי. זאת הייתה המילה שבה חזר להשתמש – ביי, כאילו אין מילים שמביעות פְּרָדָה שהן קצת יותר עמוקות. ביי. כמה ימים מאוחר יותר היא עוד עשתה ניסיון אחרון לדבר איתו, אבל הוא לא ענה לשיחה שלה ורק שלח הודעת וטסאפ – ביי.

היא לא ממש הבינה מה קרה. מבחינתה הכול עבד טוב. הם התקדמו לאט, אבל נהגו להיפגש שלוש—ארבע פעמים בשבוע, בדרך כלל גם ישנו יחד, הוא אפילו אמר לה שהוא אוהב אותה והיא אמרה לו את זה בחזרה. הכול נראה נכון. אימא שלה טענה שהוא פשוט לא היה הבחור הנכון בשביל "הבת המושלמת שלי", והיא תהתה אם אימא הייתה הגורם לפרדה או שעשתה משהו שהבריח את הבחור.

בימים הראשונים אחרי הפרדה הסתגרה בבית. לחברים אמרה שהיא חולה ובעבודה ביקשה שישלחו לה את המשימות במייל. היא עובדת כמעצבת באנרים לפרסומות באתרי אינטרנט שונים, ומבחינת המשרד כל זמן שעמדה במטלות, לא היה להם אכפת שהיא לא מגיעה למשרד. אחרי כמה ימים החליטה שזה הרגע לחזור לחיים הנורמליים אבל פחד משתק אחז בה.

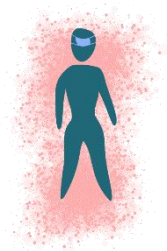
היא חששה להיתקל בו ברחוב, חששה שתיאלץ לתת הסברים לאן נעלמה ומה קורה איתה ומה קורה עם הבחור ומתי הם עוברים לגור יחד ובאמת חבל שהם נפרדו ויש לנו מישהו להכיר לך ולמה את עוד בעבודה הזאת, את הרבה יותר מוכשרת מכך – ועוד מיליון שאלות שעלו בראשה שהיא מעדיפה שלא לענות עליהן כלל. המצחיק היה שכל השאלות הללו הגיעו לפתחה מהאדם היחיד שלא הצליחה לחסום מחייה, מאימה.

אימא שלה היא מסוג האנשים שלא יודעים לקבל לא, שלא מוכנים לוותר על רצונותיהם ועומדים עליהם בכל מחיר. את דעותיה היא משמיעה בכל הזדמנות ובכלל לא משנה לה אם יש מי שמקשיב, מסכים איתה או מתנגד. היא אטומה לחלוטין לרעשי הרקע הללו. מהרגע שאימא הבינה שהיא מסתגרת ולא יוצאת, היא התחילה במסע של מכבש דרכים לשכנע את בתה לחזור בה. הבעיה הייתה ששתיהן דומות בעיקשות ההרסנית ובחוסר הנכונות להתפשר. ככל שאימא דרשה ממנה לצאת, כך היא התעקשה להישאר בבית.

בשנה האחרונה אימא שינתה את הטון הדורש ועברה להשתמש בקריאות גנאי, "את משוגעת, צריך לאשפז אותך, ככה לא מתנהג בן אדם שפוי, את טיפשה, חסרת סיכוי להצלחה" ועוד. כשהתחילה הקורונה וכולם נדרשו פתאום להישאר בבתים, גם אימא שלה לא יכלה לבוא יותר. היא צלצלה אליה ואמרה לה, "את רואה שצדקתי? הינה, עכשיו, במקום שאני אצא מהבית ואתנהג כמו כולם, כולם יישארו בבתים ויתנהגו כמוני, אז מי ניצח, אימא, הא? מי ניצח? ביי".

אימא לא ענתה, רק סגרה את הטלפון, נשענה לאחור, מלטפת את ראשו של הבחור הצעיר ששכב לידה במיטה, רגועה בפעם הראשונה זה שמונה שנים, בטוחה שהבת שלה לא תבוא פתאום ותגלה שהיא שהפרידה בינה לבין אהבת חייה ולקחה אותו לעצמה.

מכונית משלה

שׁוֹשֵׁי רוֹצֵה חֲדָר מִשְׁלָה,
אֶבֶל מוֹכְנָה לְהִסְתַּפֵּק בְּמִכּוֹנִית.
לֹא אוֹטוֹ גְּדוֹל וְנֹרֵק שֶׁמְקַפֵּל בְּתוֹכוֹ יְלָדִים רוֹעֲשִׁים.
לֹא רֶכֶב שֶׁמְדִיף אֶפְטָרִישׁיב גְּבָרִי וּמְלִים כְּמוֹ
"מִשְׁפַּחְתִּי", "חֲבֵרָה" אוֹ "מְנַהֵלִים".
שׁוֹשֵׁי רוֹצֵה מִכּוֹנִית אֲדָמָה,
כְּזוֹ שֶׁתִּזְרַם עַל הַכְּבִישׁ
בְּלֶהֱט שֶׁל דָּם שׁוֹקֵק חַיִּים
וְתַקַּח אֶת שׁוֹשֵׁי לְכָל מְקוֹם
שֶׁשׁוֹשֵׁי רוֹצֵה.

מעביר כף ידי על געש שערה
"האין בך געגוע לזמן שהיית דן?"
לוטרף בחמדה את חלקות עורה
"כן, כמו להגעגע להיות שוב קטן".

יש ענג בינינו ויש שאלות
מחילות ושבילים, מערות ותעלות
מאבדים את עצמנו בתוף איברים
נוגעים הזויים, מכרים וזרים.

גומע, בולע את אש השוקתה
"if SHE is hee and HE is hoo"
אז ME אפה
"and WHO are you"
העבר כבר עבר – 'דן הוא דנה' עונה
מוליכה את שפתי לגשש לשונה.

יש ענג בינינו ויש שאלות
מבצרים והרים, מתרסים וגדרות
מסתתרים מעצמנו בתוף מסתורין
מעסים ובולסים, מתחפרים, מתחברים.

ברך ובזעם מגונן וכובש
פצעי גוף ונפש נושק וחובש
עור בעור מתחפר-מתחככים-מתחככות
זרמים ושלקבת, סתפים ורוחות.

יש ענג בינינו ויש שאלות
יש שאלות ויש שאלות
יש שאלות, שאלות, שאלות
שאלות, שאלות, שאלות.
שאלות.

את הלימודים האקדמיים צלח אברהם לוי ללא קושי במחלקה להנדסת מכונות וסיים "הנדסאי". פרויקט הסיום שלו הכתיב את מקום עבודתו הראשון. בפרויקט הציע מנגנון עזר למכסחות שבאמצעותו אפשר לקבוע את גובה הדשא אחרי הכיסוח.

מובן שלטקס הסיום וקבלת התואר באה גם נעמי עם הוריו הגאים. שבוע לאחר הגלימה והתואר מצא את עצמו לבוש סרבל כיועץ טכני במחסן כללי עבודה לחצר ולגינה "הכול לבית". שלוש שנים

לאחר מכן עבר לעבוד ב"המשביר המרכזי" באגף קטפות וקומביינים כמנהל מחלקה. במשביר קיבל

שכר גבוה בשלושים אחוז פלוס החזר הוצאות נסיעה, חופשה שנתית וימי מחלה שאפשר לפדות במזומנים, קרן פיצויים וקרן השתלמות. מקום עבודה של 7:45-16 עם הפסקת צוהריים של עשרים וחמש דקות, וכל התנאים שלעיל, פלוס טיול שנתי אחד בארץ וסופ"ש ארוך אחת לשנה בתור גיבושון צוות במלון באילת, לבר מימי עיון וכינוסים מקצועיים פה ושם. יותר טוב מזה ? ? מקום עבודה מעולה. משרה חלומית.

* * *

עכשיו אביו מת. כשאפשר היה כבר לדבר התפתחה לה השיחה בין אברהם לוי לבין אשתו נעמי: "אתה רציני?" שאלה נעמי כאשר גילה את אוזנה על מחשבתו: להמשיך את אביו בחנות.

"רגע, עצור! תן לי להבין. אתה תעבוד בחנות? זאת אומרת, אתה מתכוון שאתה בעצמך תפעיל את

החנות?"

"כן".

"נראה לך?"

"כן, למה?"

"תעזוב את המשביר המרכזי ותשב כל היום בחנות?"

"זאת הכוונה".

נעמי תפסה את ראשה בידיה, עצמה את עיניה ונאלמה. שקט השתרר. שקט שאחרי התעשתה נעמי ההלומה ובקול רם ספק נבחה, ספק צרחה, פלטה לעברו:

"אתה מטורף!"

אבל כוונתה האמיתית הייתה

"אתה מטורף?"

ומייד באותה נשימה ממש:

"אתה תתפטר מהמשביר? תעזוב את התפקיד? תשכח כל מה שלמדת? למה למדת בכלל? למה

בזבזת ארבע שנים..."

"שלוש וחצי..." ניסה אברהם לוי להרגיע בחוש הומור מפוקפק.

"ארבע שנים", המשיכה נעמי מתעלמת מדבריו, "כדי להיות בסופו של דבר זבן? להיות עצימא-י?"

ירקה נעמי בזלזול תהומי, "יותר טוב יכולת ללמוד כלכלה". ופרצה בצחוק מריר על סף דמעות,

"תזרוק לעזאזל את כל השנים? את הניסיון? את הוותק?" ובלי לקחת אפילו שאיפת אוויר:

"אתה תקום כל יום ותיסע לחנות? ותשב כל היום מהבוקר עד הערב? אתה... אתה... אתה... אתה

שומע את עצמך? אתה בכלל מבין מה שאתה אומר? לא, זה לא אמיחי. אתה פשוט יצאת מדעתך."

ולאחר ששאפה קצת אוויר:

"מה אתה בכלל מבין בגלנטריה, בעצם? מממה תתפרנס? איך אתה..."

והוא בשלווה מטריפה: "ראשית, את בעצמך יודעת שישבתי עם אבי בחנות די הרבה. שנית,

בחודשים האחרונים כשאבי חלה בעצם אני ניהלתי את החנות. וזה עבד. ותוך מזה, גלנטריה זה

לא כזה מיידע-מה. אפשר ללמוד... ואני די טוב בלימודים כמו שאת בעצמך יודעת", החמיא

אברהם

לוי לעצמו בלא ענווה יתרה.

הוויכוח הזה מעולם לא תם.

נעמי מעולם לא הסכימה. נעמי לעולם לא הסכינה עם זה ולמרות הכול שיתפה פעולה מחוסר

ברירה

ובאמת קיוותה שיצליח. אך בסתר ליבה כל הזמן ייחלה לנס.

ונס לא קרה.

מעל שלושים שנה היו אברהם לוי ונעמי לבית גלוק נשואים, ובסך הכול נעמי לבית גלוק ואברהם

לוי

חיו חיים טובים ומאושרים כמה עשרות שנים עד ליום, למעשה עד הערב שבו עשתה נעמי את התנועה הזאת ביד.

זו תנועת היד הנמשכת כלפי מעלה מלפני הפנים עד מעל הראש ואל מאחוריו - משל הייתה אומרת:

"זהו זה. זה הסוף, נמאס לי ודי" ופלטה לעבר בעלה: "די!" ולאחר נשימה עמוקה הוסיפה: "זהו! זה הגיע לי כבר ע ד כ א ן!"

והיד נעצרה.

והם התגרשו.

כִּשְׁהִדְלֹת הַיִּיתָה נִטְרָקֶת מֵאַחֲרֶיהָ
הִיָּתָה צוֹעֶקֶת אֲלֵיהֶם בְּזַעַם

כִּמְה זַעַם שְׁגוּפָה הִקְטַן הַצְּלִיחַ לְהַכִּיל
וְכָל הַנְּמָשִׁים שְׁלָה מֵאֲדִימִים
לְבָה קִטְנָה רוֹתַחַת

“אָנִי עֲצֻמָּאִית
אָנִי עֲצֻמָּאִית”.

נִכַּשׁ הַכְּשִׂיָּה
שְׁמַנְסִים לְכֹלָא בֵּין מֵתָר לְבֵין אֶסוּר.

“אֵת מִצְנֵרֶת מַחוּץ קָוִים,”
הִיָּה נוֹהֵג לְהַגִּיד לָהּ,

“כִּכָּה לֹא עוֹשִׂים”

“אֵת צְרִיכָה לְהַשְׁתַּלֵּב בַּמִּסְגֵּרֶת
וְלֹא שֶׁהַמִּסְגֵּרֶת תִּשְׁתַּלֵּב בָּךְ”

רְשָׁפָה עֲלֵיו מִמְרוֹם עֲקָבִיָּה
שֶׁהִדְהִי אַחַר כֶּךָ בַּמִּסְדָּרוֹן

“אִם הַמִּסְגֵּרֶת תִּתְאִים אֵת עֲצֻמָּה לְאֲנָשִׁים יְצִירָתִיִּים,
יֵשׁ לָהּ לְמִסְגֵּרֶת צִנֵּס לְצִמְיָהָ
אָנִי לֹא מוֹכֵנָה לְהִתְאִים אֵת עֲצֻמִּי לְרַבּוּעַ בַּלְבָּד!”

אֵת הַדְּמָעוֹת הַחֲזִיקָה עַד הַמִּשְׁרָד
עַד שֶׁסָּגְרָה אֵת הַדְּלֶת
אֵף אֶחָד לֹא יָקַח לָהּ אֵת קוֹ הַמַּחְשָׁבָה הָעֲצֻמָּאִי שְׁלָהּ,
לֹא תוֹאֲמַת מִסְגֵּרוֹת שְׁכַמוֹתָהּ.

שָׁנִים אַחֲרֵי, חֲדָשׁ אַחֲרֵי שְׁאֲכִיָּה נִפְטָר,
הִזְמִינָה לְרֵאשׁוֹנָה חֲשַׁבּוֹנוֹת לְעֶסֶק.

רְצָתָה לְרֵאוֹת אֵת שֵׁם הַמִּשְׁפָּחָה שְׁלוֹ מִתְנוֹסֵס
יוֹסִיּוֹם בְּכָל חֲשַׁבּוֹנוֹת
שֶׁתוֹצִיא לְלִקּוּחוֹת שְׁלָהּ,
אֲנָשִׁים שֶׁחָפוּ שְׁתַּחֲזֵר, לְהַחֲזִיר לָהֶם אֵת הַכְּנָפִים שׁוֹב.

מִרְפוּ עֲזְרִיאֵלִי, עוֹמְדַת בְּעֵינַיִם בּוֹרְקוֹת
מֵאֲשֶׁר וּמִקְאָב
וְקוֹפְצַת כְּמוֹ לִלְדָה קִטְנָה מֵאֲשֶׁר
כְּשֶׁהַעוֹבְרִים וְהַשּׂוֹיִם צוֹחֲקִים וּמְחַיְכִים אֵלֶיהָ

וְרַק בְּקִפּה הִדְמָעוֹת זוֹלְגוֹת
כְּשֶׁהוּא מְבִיט בָּהּ בְּמִבְט מְלֵא חֵם
הִיא מְבִיטָה בְּפִנְקָס
שְׂנוּשָׂא אֵת שֵׁם הַמְשַׁפָּחָה שֶׁל אָבִיהָ
וְאֵת שְׁמָהּ שְׁלֵהָ
וְאֵת הַלּוּגוֹ הַחֲדָשׁ שֶׁיִּצְרָה לְעֶסֶק.

הִדְמָעוֹת מִתְעַרְבְּבוֹת בְּרִיחַת הַקִּפּה הַטּוֹב
וּמִטְשֵׁטְשׁוֹת הַכֹּל מוֹלָה.

רַק פָּנָיו שֶׁל אָבִיהָ מוֹפִיעוֹת
כְּמוֹ שֶׁהִיא מְבִיט אֵלָיו כְּאִלוֹ רָאָה מְלֵאךָ
כָּל פַּעַם שֶׁנִּכְנְסָה לְחֲדָרוֹ בְּבֵית הַחוֹלִים
מְבִיאָה אִתָּהּ חֵיוֹף גַּם בְּעֵינַיִם

וְעוֹשָׂה נְשִׁימוֹת בְּחוּץ
כְּדִי שְׁלֵא תִכְנַס לְרַגַע מְטֻרְדָּת
רַק שְׂיִחְיָךְ מוֹלָה
רַק שְׂתַהֲיָה לוֹ הַקִּלָּה קֶצֶת.

וְהִילְדָה הַקִּטְנָה הַזֹּאת שְׁלוֹ
וְהִילְדָה הַקִּטְנָה הַזֹּאת שְׁלֵהָ
שְׁלֵהָ
צוֹעֲקַת מִבְּפָנַיִם
וּמְחַיְכַת מְלֹא חֵפְן נְמָשִׁים

אָנִי עֲצֻמָּאִית, אֲמַרְתִּי לָכֶם!
אָנִי עֲצֻמָּאִית!

בבית של הדודים שלי בחיפה הייתה עוזרת בית ערבייה, נָדָאד שמה. האמת היא שהיא לא נראתה כמו ערביות מבוגרות אחרות שראיתי. היא הייתה גבוהה ורזה והקמטים שהיו לה בפנים לא גרמו לה להיראות זקנה ורעה – עשו שתיראה כמו מלאך.

כשהייתי מבקרת אצל הדודים וכל שאר ילדי המשפחה היו משחקים או מציקים, הייתי יושבת קרוב לְוּדָאד לראות מה היא עושה. הייתי מסתכלת איך היא שוטפת רצפה, כלים, ירקות, מנקה ארונות, מבריקה כלי כסף, דופקת שטיחים. לא יכולתי להפסיק להתרכז בפנים ובידיים שלה. כשביקשתי לעזור, הייתה אומרת לי, "את עוזרת מומתאז איפה שאת". הכי אהבתי להסתכל בה עושה כביסה – נראה היה שיוצאים לה שיר מהלב ודמעות מהעיניים.

מורידה נגלה יבשה, שמה בסל. תולה נגלה רטובה על החבל ועוברת לקפל את היבשים שהורידה. תופסת חולצה, נותנת נייעור, הופכת אם צריך ושוב נייעור קל. את רוב החולצות היא הייתה מקפלת באוויר! מחזיקה בכתפיים של החולצה ועושה תנועה גמישה של כפות הידיים שגורמת לשרוול של החולצה להתקפל פנימה, ואז הייתה מחליקה את הברד ביד אחת ומקפלת את החולצה לחצי ומסדרת בסל כך שהצד הקדמי יהיה כלפי מעלה. כל פְּרִיט שקיפלה נראה כאילו הוציאו אותו עכשיו חדש מהארזוז. ככל שהבגד היה יותר דהוי, ככה נָדָאד קיפלה שייראה חדש יותר. המגבות והסדינים הנקיים תמיד נראו כמו עֲרָמָה רכה ומזמינה ליפול לתוכה להתפנק.

רציתי מאוד לשאול אותה למה היא בוכה כשהיא תולה כביסה, אבל התביישתי. בפסח, בשנה שנהייתי בת מצווה, היא אמרה לי: "יא בנתי, כביסה מלוכלכת זה העבר, מה שמתכבס זה ההווה וכביסה נקיה זה העתיד". מזל שהיא דיברה בעברית כי הערבית שלי לא כללה בכלל את המילים האלה.

כשהגעתי לגיל שהפסקתי להתבייש מוּדָאד ולה כבר התייבשו הדמעות בעיניים, לא התאפקתי יותר ושאלתי אותה בעדינות למה התייבשו לה הדמעות.

נָדָאד הפסיקה לרגע את תליית הכביסה, הסתכלה לי עמוק לתוך העיניים ואחרי זה חיכה את החיוך היפה שלה ואמרה לי: "יא בנתי, העבר מלוכלך, ההווה מסתובב במקום והעתיד מקופל בארון. הגיע הזמן להחליף מלתחה".

אחרי כמה שבועות שמעתי מאימא שלי שוּדָאד עזבה את עבודתה אצל הדודים בחיפה ואף שחשבת שהבנתי למה היא הלכה, הצטערתי מאוד.

twitter.com/motiv_magazine

motiv-magazine.co.il

info@motiv-magazine.co.il

facebook.com/motiv.magazine

bit.ly/motiv-whatsapp

bit.ly/motiv-youtube

[he.wikipedia.org/wiki/מוטיב \(כתב עת\)](https://he.wikipedia.org/wiki/מוטיב_(כתב_עת))

instagram.com/motiv.magazine

יישומון "מוטיב" זמין להורדה חינם

הגיליון הבא של "מוטיב" יהיה גיליון מספר 90 - הצעד ה־90 במסע שאנחנו עוברים עם כותבות וכותבים נפלאים ומרתקים, בין נושאים ומוטיבים שונים.

לכן הפעם החלטנו להזמין אתכם לקחת אותנו למסע, ובחרנו באופן סמלי בכביש.

כביש 90 הוא הכביש הארוך בישראל, שנמתח ממתולה בצפון ועד אילת בדרום, וחולף בין מגוון נופים, מקומות, קהילות ואוכלוסיות. הביטוי במפה, או צאו לשטח, וספרו לנו על נקודה או קטע בדרך הזאת, על האנשים, המקום וההתרחשות.

אנחנו נאסוף את השירים והסיפורים ונרכיב מהם בגיליון 90 שלנו את המסע הסמלי הזה, החוצה והמחבר את ישראל.